

บทที่ 5

แนวทางการสร้างความสมานฉันท์

ในการสร้างความสมานฉันท์เพื่อให้สังคมไทยกลับคืนสู่สังคมสันติสุขอีกครั้งนั้น จากการศึกษาคณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมีแนวในการจัดการในระยะสั้นและระยะยาวดังนี้

แนวทางระยะสั้น

1. สร้างความจริงใจในการปรองดอง โดยยึดเป้าหมายเดียวกันคือประโยชน์ประเทศชาติเป็นหลัก และให้ทุกฝ่ายหยุดการกระทำใด ๆ ที่จะเป็นการเพิ่มความขัดแย้งหรือจุดประกายความรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้านแดง หมู่บ้านนปช. การชุมนุมทางการเมืองเพื่อระลึกถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือการหยิบยกประเด็นที่ละเอียดอ่อนมานำเสนอ เช่น ประเด็นที่เกี่ยวข้องหรือพาดพิงสถาบัน โดยเฉพาะ มาตรา 112 (มาตรา 112 "ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี") ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางตรงหรือในโลกออนไลน์ต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้นำทางการเมืองจากทุก ๆ ฝ่ายก็ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการเสริมสร้างความสันติสุขให้กับผู้ตามไม่ว่าจะทั้งในสภา ฯ หรือนอกสภาฯ ไม่ใช่ใช้แต่วาจาหรือคำพูดสวดยหรูในการปูทางทางการเมือง แต่ไม่มีความจริงใจในการปฏิบัติ นอกจากนี้จะต้องไม่ใช้มวลชนเป็นฐานอำนาจในการเคลื่อนไหวในการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดประเด็นความไม่พอใจในเรื่องต่าง ๆ และจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลที่แท้จริง แทนการใช้นโยบายประชานิยมหรือโฆษณาชวนเชื่อเกินความเป็นจริง เพื่อดึงให้มวลชนมาเป็นฝ่ายตน

2. ให้มีคนกลางในการไกล่เกลี่ย การจัดการความขัดแย้งโดยวิธีการสันติวิธี ซึ่งมี 4 วิธี ประกอบด้วย การเจรจา การไต่สวน การเจรจาไกล่เกลี่ย และการประนีประนอม ทั้ง 4 วิธีดังกล่าวถือเป็นวิธีที่ดีหากสามารถทำให้เกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตามในที่นี้คณะผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างความสมานฉันท์โดยการไกล่เกลี่ย (Reconciliation) ซึ่งเป็นการไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง (Mediation)

น่าจะเป็นอีกหนึ่งทางออกที่ดีสำหรับสังคมไทยในขณะนี้ เนื่องจากหากจะปล่อยให้แต่ละฝ่ายที่มีความขัดแย้งกันหันหน้ามาคุยกันเองคงจะเป็นเรื่องยาก การมีคนกลางที่แต่ละฝ่ายให้ความเคารพและนับถือน่าจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้ทุกฝ่ายที่มีความขัดแย้งกันหันหน้าเข้ามาคุยกันได้โดยสันติวิธี

3. การปฏิรูปสื่อสารมวลชน และจริงจังในการจัดระเบียบสื่อให้มีจริยธรรมที่ดี และมีความเป็นกลางอย่างแท้จริง ประเด็นปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยในปัจจุบันที่มีมาอย่างยาวนาน ปฏิเสธไม่ได้ว่าส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากสื่อ ซึ่งการนำเสนอข้อมูลของสื่ออาจก่อให้เกิดการรับรู้ที่ผิดพลาด ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน หรือเป็นการนำเสนอที่บิดเบือนหรือปิดบังข้อเท็จจริงบางประการ จะเห็นว่า “ในหลายสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรงนั้นมีฐานมาจากการสื่อสารที่ไร้ประสิทธิภาพเสมอ” แต่ถึงแม้กระนั้น ความทันสมัยหรือความคล่องตัวอาจจะเป็น “จุดอ่อน” ได้ การกระตุ้นความรุนแรงหรือความขัดแย้งทางการเมืองของสื่อเกิดขึ้นได้จากการนำเสนอสื่อที่ไม่เป็นกลาง ไม่เป็นธรรม หรือมีการบิดเบือนข้อเท็จจริงในการนำเสนอ โดยในช่วงเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมือง การให้ความสำคัญของข่าวการชุมนุมทางการเมืองของฟรีทีวี มักเน้นการให้พื้นที่ข่าวแก่ผู้ขัดแย้งค่อนข้างสูง เช่น เสื้อเหลือง – รัฐบาล หรือ รัฐบาล – เสื้อแดง แต่มีข้อสังเกตว่า ประเด็นข่าวมักให้สำหรับกลุ่มผู้ชุมนุมมากกว่าเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับรัฐบาล

การใช้สื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองนั้นในแต่ละฝ่ายอาจจะมีเป้าหมายการสื่อสาร กลยุทธ์ และช่องทางในการสื่อสารที่แตกต่างกัน แต่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หลัก ๆ ทางการเมืองก็เพื่อระดม ปลุกมวลชน เพื่อสร้าง ขยายเครือข่าย รวมทั้งสร้างชื่อเสียงให้กับตนเองและพรรคพวก โดยในช่วงที่ผ่านมาการใช้สื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองโดยผ่านการแทรกแซงจะมีให้เห็นเกือบทุกรัฐบาล ทั้งนี้ไม่ว่ารัฐจะแทรกแซงสื่อหรือรัฐใช้สื่อเป็นเครื่องมือทางการเมือง ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะนั้น มีผลไม่ต่างกัน คือสื่อก็ถูกรัฐใช้เป็นเครื่องมือ แตกต่างกันเพียงแต่ว่า อย่างแรก สื่อโดนบังคับ อย่างหลัง สื่อสมยอม ด้วยความจำยอมหรือจำเป็นก็แล้วแต่ ซึ่งรัฐก็มักใช้อำนาจรัฐผ่านอำนาจทางการเมืองเข้ามาจัดสรรความสัมพันธ์ตรงนี้อย่างเหมาะสมเข้ากับแนวทางของรัฐบาลแต่ละสมัย (ชาม เชื้อสถาปนศิริ, 2554)

ดังนั้นการปฏิรูปสื่อ เพื่อให้มีความเป็นกลาง มีจริยธรรม มีคุณธรรม และมีจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวและการทำงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อประชาชนและสังคมโดยรวม

4. พรบ.ปรองดอง และการนิรโทษกรรม ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงกันมากที่สุดในขณะนี้ทั้งในสภาฯ และนอกสภาฯ หลังจากมีความพยายามที่จะผลักดันร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรองดองแห่งชาติเข้าสู่สภาฯ โดยร่าง พ.ร.บ.ปรองดองฯ ที่มีการเสนอเข้ามาให้สภาฯ

พิจารณาในขณะนี้นั้น มีทั้งสิ้น 4 ร่าง ประกอบด้วย ร่าง พ.ร.บ.ปรองดองของ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน หัวหน้าพรรคมาตุภูมิ, ร่าง พ.ร.บ.ของนายสามารถ แก้วมีชัย ส.ส.เชียงราย พรรคเพื่อไทย และคณะ, ร่าง พ.ร.บ.ของนายนิยม วรปัญญา ส.ส.บัญชีรายชื่อ พรรคเพื่อไทย และ ร่าง พ.ร.บ.ของ นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ ส.ส.บัญชีรายชื่อ พรรคเพื่อไทย และคณะ ซึ่งแต่ละฉบับมีเนื้อหาส่วนใหญ่ใกล้เคียงกัน จะมีแตกต่างในบางหัวข้อ

ร่างพ.ร.บ.ปรองดอง ฉบับ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน มีทั้งหมด 8 มาตรา โดยร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมทางการเมือง ตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2548 จนถึงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2554 ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐ หรือมวลชน ไม่มีความผิดจากกระทำที่เกิดขึ้น หรือหากคดีดังกล่าวอยู่ในชั้นศาลแล้ว ก็ให้ระงับการสอบสวน และให้พ้นคดีไป รวมทั้งผู้ที่ถูกศาลตัดสินว่ามีความผิดไปแล้ว ก็ให้ถือว่า ไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิด ส่วนผู้ที่รับโทษ อยู่ก็ให้ปล่อยตัว ซึ่งหมายถึงว่า ทุกคนจะได้รับการนิรโทษกรรม นอกจากนั้น คดีที่สืบเนื่องมาจากการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 จะถูกยกเลิก พร้อมกับคืนสิทธิทางการเมืองให้กับ นักการเมืองที่ถูกศาลพิพากษาคดีสิทธิ โดยผู้ที่ได้รับความเสียหายสามารถฟ้องแพ่งเรียก ร้อง ค่าเสียหายได้

ร่างพ.ร.บ.ปรองดอง ฉบับ นายสามารถ แก้วมีชัย และคณะ มีทั้งหมด 8 มาตรา เนื้อหาหลัก ๆ คล้ายกับ ร่าง พ.ร.บ.ปรองดอง ฉบับ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ที่ให้นิรโทษกรรมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมทางการเมืองทุกคน ตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2548 จนถึงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2554 พร้อมกับคืนสิทธิทางการเมืองให้กับผู้ที่ถูกตัดสินคดีที่สืบเนื่องมาจากการ รัฐประหาร

ร่างพ.ร.บ.ปรองดอง ฉบับ นายนิยม วรปัญญา และคณะ มีทั้งหมด 5 มาตรา เนื้อหาสำคัญคือ ให้นิรโทษกรรมผู้ถูกระทำ ผู้กระทำ รวมทั้งคนที่ได้รับผลกระทบหลังเหตุการณ์ รัฐประหาร วันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 ซึ่งที่น่าสนใจก็คือ มาตรา 3 ที่ให้นิรโทษกรรมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำรัฐประหาร รวมทั้งบุคคล หรือองค์กร ที่ทำตามคำสั่ง คมช. ซึ่ง ร่าง พ.ร.บ.ฉบับอื่น ๆ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับจุดนี้มากนัก อีกจุดหนึ่งของ ร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ ที่แตกต่างจากฉบับอื่น ๆ ก็คือ แม้จะมีการนิรโทษกรรมให้ผู้กระทำแล้วก็ตาม แต่ผู้ที่ได้รับนิรโทษกรรมไม่มีสิทธิเรียกร้อง ค่าเสียหายใด ๆ ทั้งสิ้น

ร่างพ.ร.บ.ปรองดอง ฉบับ นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ และคณะ มีทั้งหมด 7 มาตรา เนื้อหาสำคัญคล้ายกับร่าง พ.ร.บ.ของ พล.อ.สนธิ และ นายสามารถ คือ ให้นิรโทษกรรมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมทางการเมือง ตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2548 จนถึงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2554 และ ให้อภัยผู้ที่ถูกคุมขัง โดยถือว่าไม่มีความผิด แต่ส่วนที่แตกต่างก็คือ ร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ ไม่นิร

โทษกรรมให้กับผู้กระทำความผิดในฐานะก่อการร้าย และความผิดต่อชีวิต ซึ่งน่าจะหมายถึง บรรดา แกนนำ รวมทั้งรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จะไม่ได้รับการนิรโทษกรรม ขณะเดียวกัน ร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ ยังยกเลิกคดีที่เกี่ยวข้องกับการทำรัฐประหาร และให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องร้องทางแพ่งได้เหมือนกับ ร่าง พ.ร.บ.ฉบับ พล.อ.สนธิ และนายสามารถ

นอกจากร่าง พ.ร.บ. ประรองดองทั้ง 4 ฉบับดังกล่าวแล้ว รัฐบาลโดย น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ยังได้เปิดโอกาสให้มีการเสนอร่าง พ.ร.บ. จากทุกภาคส่วน โดยได้กล่าวในรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์ พบประชาชน ว่า กระบวนการประรองดองไม่ได้หมายความว่า จะจบภายในวันเดียว แต่คือจุดเริ่มต้นของการประรองดอง ซึ่งมีทั้งในกระบวนการรัฐสภาด้วย ซึ่งในส่วนของเนื้อหาสาระของร่าง พ.ร.บ. นั้น หากเห็นว่าเนื้อหาไม่เพียงแค่นั้นก็เชิญชวนให้ทุกภาคส่วนที่สนใจเสนอร่างเข้ามา เพื่อนำมาพิจารณาและให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งข้อสรุปจะออกมาเป็นอย่างไรเสี่ยงส่วนใหญ่ต้องรับได้ ทั้งนี้ พ.ร.บ.ประรองดอง จึงถือว่าเป็นอีกหนึ่งความหวังที่จะช่วยสร้างความประรองดองหรือความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นได้แม้ว่าขณะนี้ จะเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงทั้งในและนอกสภาฯ จากฝ่ายที่คัดค้านและฝ่ายที่นำเสนอ ร่าง พ.ร.บ.ประรองดองแห่งชาติ ทั้ง 4 ฉบับ ก็ตาม

แนวทางระยะยาว

1. การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างคนในประเทศค่อนข้างสูง คือใกล้เคียงกับกลุ่มประเทศที่มีปัญหาการกระจายรายได้รุนแรงเช่นบางประเทศแถบละตินอเมริกา โดยมีแนวโน้มที่ไม่เท่าเทียมกันมากขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปี 2533 หลังจากนั้นก็เริ่มทรงตัวแต่ก็ยังอยู่ในระดับไม่เท่าเทียมกันสูง ประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ซึ่งในกรณีของไทยได้แก่การเปลี่ยนแปลงหลังการรับแนวคิดพัฒนาเศรษฐกิจของธนาคารโลกในยุคจอมพลสฤษดิ์ประมาณ 20 กว่าปีก่อนหน้า ในขณะที่พัฒนาการทางการเมืองก้าวตามไม่ทัน การปกครองโดยทหารที่ไม่ให้อิสระเสรีภาพทางการเมืองแก่คนทั่วไป ภาพการคอร์รัปชัน ระบบอภิสิทธิ์ ทำให้ความเหลื่อมล้ำที่มากขึ้นขาดความชอบธรรม แม้ว่าประชาชนโดยทั่วไปจะมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นก็ตาม การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ การต่อต้านคอร์รัปชันและเรียกร้องรัฐธรรมนูญจึงขยายวงกว้างจนกลายเป็นความขัดแย้ง การเผชิญหน้า และความรุนแรงในที่สุด

การกระจายรายได้ของไทยที่เป็นไปอย่างไม่ยุติธรรม การผูกขาดทางเศรษฐกิจและสังคมกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มคนไม่กี่กลุ่ม ทั้งนี้ ศ.นพ.ประเวศ วะสี (พิเชต สุนทรพิพิธ, ออนไลน์) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญในประเด็นนี้ว่า “สังคมต้องมีความยุติธรรม ความยุติธรรมในสังคมเป็นรากฐานของความเจริญ สังคมใดก็ตามที่ขาดความยุติธรรม สังคมนั้นไม่อาจก้าวไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้ ไม่ว่าจะเป็นความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมหรือจิตใจ แต่กลับเป็นบ่อเกิดของความทุกข์ ความขัดแย้ง การเสียดังใจ และนำไปสู่วิกฤติด้านต่าง ๆ รวมทั้งวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจที่เรากำลังเผชิญอยู่ ความยุติธรรมในสังคมจึงเป็นเรื่องสำคัญ แต่เท่าที่ผ่านมา สังคมไทยยังให้ความสำคัญกับเรื่องนี้น้อยเกินไป” ขณะที่ มาร์ตอน ด้อยท์ (Marton Deutsch) (วันชัย วัฒนศัพท์, 2547: 95-107) ชี้ว่า การแบ่งปัน วิธีการ การได้รับการตอบแทน หรือฟื้นฟูขอบเขตและระบบคุณธรรมที่ไม่ชัดเจน บกพร่อง และไร้ความเป็นธรรมจะกลายเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลเกิดความรู้สึกไม่ยุติธรรม ฉะนั้น เขาจึงเสนอว่า ควรยึดหลักความเสมอภาพ หรือความเที่ยงธรรม (Equity) ความเท่าเทียม (Equality) และความจำเป็น (Need)

การปฏิรูปทางสังคมและเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันหรือไม่เหลื่อมล้ำกันมากจึงเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะช่วยให้สังคมไทยกลับมาเป็นสังคมที่มีความยุติธรรม ลดการผูกขาดทางเศรษฐกิจของกลุ่มทุน ซึ่งจะเป็นหนึ่งในกระบวนการที่จะสร้างความสมานฉันท์ให้กลับมาสู่สังคมไทยอีกครั้ง

2. การปฏิรูปการศึกษา การเมืองและประชาธิปไตย การปฏิรูปการศึกษาเป็นการปรับเปลี่ยนพัฒนาเพื่อให้การศึกษาสามารถสร้างคนดีให้กับสังคมและเป็นพลังในการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติบนฐานของวัฒนธรรมและความเป็นไทย ขณะที่การปฏิรูปการเมือง คือการทำให้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ขณะนี้ดีขึ้นกว่าเก่า เอื้ออำนวยต่อการแก้ปัญหาของบ้านเมือง สามารถเป็นกลไกสู่การพัฒนาความเจริญของประเทศ รวมถึงนำมาซึ่งความยุติธรรมในสังคม ก่อให้เกิดความสุขแก่ประชาชน หรืออีกนัยหนึ่งคือการทำให้การปกครองแบบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่เป็นระบบที่น่าพึงปรารถนา

แนวคิดประชาธิปไตยเสรีนิยมสมัยปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มอิทธิพลเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) และบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อสังคมในฐานะที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งอำนาจการรวมกลุ่มของประชาชน ซึ่งคอยรักษาผลประโยชน์

ของกลุ่มชน และคอยตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐบาล ตลอดจนมีบทบาทในการสะท้อนความต้องการของประชาชนให้กับรัฐบาลอีกด้วย ในขณะที่เสรีนิยมดั้งเดิม ซึ่งยับยั้งบทบาทของปัจเจกบุคคล เสื่อมความนิยมลง แนวความคิดประชาธิปไตยเสรีนิยมโดยกลุ่มผลประโยชน์ก็เข้ามาแทนที่ โดยเป็นรากฐานสำคัญของความคิดประชาธิปไตยเสรีนิยมในปัจจุบัน (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548: 3-9)

การปฏิรูปทางการเมืองและประชาธิปไตยจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่การเข้าสู่อำนาจ ซึ่งได้แก่บุคคลทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็น ส.ส. คณะรัฐมนตรี วุฒิสมาชิก และตุลาการ จะต้องทำให้การเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ได้คนดีมีความรู้ความสามารถ จริยธรรมและคุณธรรม รับผิดชอบต่อการบริหารราชการแผ่นดิน ประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ การจัดให้มีคณะกรรมการเลือกตั้งแห่งชาติขึ้นเพื่อควบคุมบริหารการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม

ในส่วนของการใช้อำนาจ ต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ใช้อำนาจในทางที่ละเมิดต่อกฎหมาย ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมและประเทศชาติ เช่น ให้มีศาลคดีการเมือง ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการรัฐสภา สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่มีอิสระอย่างเต็มที่ การประกาศทรัพย์สินของนักการเมืองทุกคนทุกตำแหน่ง การออกกฎหมายผลประโยชน์ขัดกัน ฯลฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน จะต้องมีการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน มิให้มีการละเมิด เคารพสิทธิในทางการเมืองของประชาชน สิทธิในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล สิทธิในการปกครองตนเองด้วยการกระจายอำนาจ ฯลฯ ในส่วนการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย จะต้องเริ่มตั้งแต่ ครอบครัว โรงเรียน รวมทั้งองค์กรอื่น ๆ ในสังคม เพื่อให้เป็นค่านิยม ต้องให้การศึกษาและปลูกฝังความคิดและทัศนคติทางการเมืองและประชาธิปไตยตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน และองค์กรให้เห็นความสำคัญกับการตัดสินใจ ไม่ซื้อหรือขายสิทธิขายเสียง ให้ความสำคัญกับสิทธิมากกว่าเงิน

ในการปฏิรูปการศึกษา การเมืองและประชาธิปไตย ระบบการเรียนการสอนนอกจากจะต้องให้ความรู้ในเรื่องประชาธิปไตยที่มากขึ้นเพื่อให้เข้าใจหลักประชาธิปไตยอย่างแท้จริงแล้ว ยังต้องมีการปลูกฝังเรื่องของธรรมาภิบาล การสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การเคารพสิทธิของผู้อื่น และการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพเสียงข้างน้อยในสังคม เป็นต้น

สรุป

แนวทางการสร้างความสมานฉันท์เพื่อให้สังคมไทยกลับคืนสู่สังคมสันติสุข
 คณะผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางในระยะสั้นและแนวทางในระยะยาว โดยในระยะสั้นประกอบด้วย
 1. การสร้างความจริงใจในการปรองดอง โดยยึดเป้าหมายเดียวกันคือประโยชน์ประเทศชาติเป็น
 หลัก 2. การให้มีคนกลางในการไกล่เกลี่ย 3. การปฏิรูปสื่อสารมวลชน และจริงจังในการจัดระเบียบ
 สื่อให้มีจริยธรรมที่ดี และ 4. พรบ.ปรองดอง และการนิรโทษกรรม ขณะที่แนวทางในระยะยาว
 ได้แก่ 1. การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม และ 2. การปฏิรูปการศึกษา
 การเมืองและประชาธิปไตย ให้เกิดขึ้นในสังคมไทยเพื่อให้เข้าถึงประชาธิปไตยอย่างแท้จริงและมี
 ธรรมภิบาล

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาแนวทางการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ศึกษาอุปสรรคและข้อจำกัดในการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทย และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย โดยศึกษาประเด็นปัญหาที่แท้จริงที่ก่อให้เกิดความแตกแยกทางความคิดทางการเมืองที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2548 จนถึงปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์หรือความปรองดองในประเทศ (ไม่รวมปัญหาการก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้) เนื่องจากสังคมไทยยังมีปัญหาความขัดแย้งเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะความขัดแย้งทางการเมืองที่เริ่มต้นเมื่อปลายปี 2548 และพัฒนาเป็นความขัดแย้งระหว่าง “เสื้อเหลือง” กับ “เสื้อแดง” และยังคงมีอยู่จนถึงทุกวันนี้

แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาขณะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยุติความขัดแย้งโดยสันติวิธี ประกอบด้วย 1. แนวคิดเรื่อง การยอมรับในความหลากหลายและการพึ่งพาอาศัยกันและกัน 2. แนวคิดเรื่อง ความสามัคคี 3. แนวคิดเรื่อง สิทธิมนุษยชน 4. แนวคิดเรื่อง ความยุติธรรม 5. แนวคิดเรื่อง ความไว้วางใจ (Trust) และ ความสัมพันธ์ (Relationship) และ 6. แนวคิดเรื่อง การมีส่วนร่วม ขณะที่แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสมานฉันท์ ประกอบด้วย 1. การจัดการความขัดแย้งโดยวิธีทางการทูตเชิงสันติ (Peaceful Diplomatic Means) 2. การจัดการความขัดแย้งโดยวิธีกฎหมาย (Peaceful Legal Means) และ 3. ทางเลือกเชิงสันติอื่น ๆ (Peaceful Alternative Means)

การศึกษาประเด็นความขัดแย้งประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ๆ คือ ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ความขัดแย้งทางการเมือง และความขัดแย้งทางความคิดและความแตกแยกของประชาชน ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ เป็นผลจากการจัดสรรผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัวกัน

โดยเฉพาะในวงการการเมืองที่มีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมหาศาล จึงมีคนอยากเข้ามาแย่งชิงส่วนแบ่งชิงผลประโยชน์จำนวนมากนี้ ความขัดแย้งทางผลประโยชน์จึงอาจเป็นที่มาของความขัดแย้งประเภทอื่น ๆ ส่วนความขัดแย้งทางการเมืองของไทยเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมือง ซึ่งมีความเห็นต่อต้านและสนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวยังคงมีมาจนถึงปัจจุบัน ขณะที่ความขัดแย้งทางความคิดและความแตกแยกของประชาชนนั้นปัจจุบันประชาชนมีความแตกแยกทางความคิดอย่างเห็นได้ชัดเจน และความขัดแย้งก็นับวันจะกลายเป็นรอยร้าวลึกทางสังคม แบ่งแยกคนไทยเป็นก๊ก เป็นเหล่า พวกนั้น พวกเธอ พวกเขา มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมือง ส่วนกรณีศึกษาของประเทศต่าง ๆ จะพบว่า แม้ปัญหาที่เกิดขึ้นของประเทศต่าง ๆ จะเกิดจากสาเหตุใด แต่ส่วนใหญ่หลาย ๆ ประเทศได้เลือกใช้วิธีการยุติปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ซึ่งน่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุดของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง รวมถึงก็ได้มีการใช้การจัดการความขัดแย้งโดยวิธีกฎหมายควบคู่กันไป เพื่อให้เป็นรากฐาน เป็นกรอบและแนวทางในการปกครองประเทศด้วย

ขณะที่อุปสรรคและข้อจำกัดในการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทยในปัจจุบันสรุปได้เป็น 2 ประเด็นหลัก ๆ คือ การขาดความจริงใจในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากมีผลประโยชน์แอบแฝง และการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายของนักการเมืองที่มีอย่างรุนแรงในปัจจุบัน ส่วนแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์เพื่อให้สังคมไทยกลับคืนสู่สังคมสันติสุขอีกครั้งนั้น แบ่งเป็นแนวในการจัดการในระยะสั้นและระยะยาว โดยในระยะสั้น ประกอบด้วย 1. การสร้างความจริงใจในการปรองดอง โดยยึดเป้าหมายเดียวกันคือประโยชน์ประเทศชาติเป็นหลัก 2. การให้มีคนกลางในการไกล่เกลี่ย 3. การปฏิรูปสื่อสารมวลชน และจริงจังในการจัดระเบียบสื่อให้มีจริยธรรมที่ดี และ 4. พรบ.ปรองดองและการนิรโทษกรรม (ในขณะนี้ทั้งสี่ 4 ร่าง ประกอบด้วย ร่าง พ.ร.บ.ปรองดองของ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน หัวหน้าพรรคมาตุภูมิ, ร่าง พ.ร.บ.ของนายสามารถ แก้วมีชัย ส.ส.เชียงราย พรรคเพื่อไทย และคณะ, ร่าง พ.ร.บ.ของนายนิคม วรปัญญา ส.ส.บัญชีรายชื่อ พรรคเพื่อไทย และ ร่าง พ.ร.บ.ของนายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ ส.ส.บัญชีรายชื่อ พรรคเพื่อไทย และคณะ) ขณะที่แนวทางในระยะยาวประกอบด้วย 1. การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้การกระจายรายได้ของไทยเป็นไปอย่างยุติธรรม การผูกขาดทางเศรษฐกิจและสังคมไม่กระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มคนไม่กี่กลุ่ม และ 2. การปฏิรูปการศึกษา การเมืองและประชาธิปไตย ให้เกิดขึ้นในสังคมไทยเพื่อให้เข้าถึงประชาธิปไตยอย่างแท้จริงและมีธรรมาภิบาล การสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การเคารพสิทธิของผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

ความขัดแย้งของคนในสังคมไทยที่มีมาอย่างช้านานและต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อทั้งสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองไทย ถึงเวลาแล้วที่ทุกฝ่ายจะต้องให้ความสำคัญ มีความจริงจังและจริงจังในการแก้ไขปัญหา หาทางออกให้กับประเทศไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการหันหน้าเข้าหากัน การไกล่เกลี่ย หรือการออก พ.ร.บ. ประองคอง หรืออย่างน้อยก็ไม่ควรสุ่มไปให้ความขัดแย้งทวีความรุนแรงมากขึ้นจากการเคลื่อนไหวใด ๆ ที่จะเป็นการยุยงหรือกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงมากขึ้น นอกจากนี้การมองถึงผลประโยชน์ของประเทศเป็นที่ตั้ง โดยไม่ยึดถือเอาผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องเป็นหลัก ซึ่งหากแต่ละฝ่ายมองถึงประเด็นนี้เป็นที่ตั้งก็จะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้สังคมไทยกลับมาประองคองหรือสมานฉันท์ เป็นสังคมที่น่าอยู่และอยู่กันอย่างสันติสุขอีกครั้ง ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่คณะประชาชนจังหวัดราชบุรี ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2531 ความตอนหนึ่งว่า

“...บ้านเมืองไทยสามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ได้โดยดี เพราะว่าจิตใจสามัคคีและแสดงออกซึ่งสามัคคี ถ้าตราบใดเรารักษาความสามัคคีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันไว้ได้ เราก็จะอยู่ได้อย่างมีความสุข สดุดราบนั่น...”